

POSTANOWIENIE

Dnia 15 grudnia 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Marek Siwek

w sprawie M. F. - sędziego Sądu Okręgowego w K.
obwinionego o przewinienie dyscyplinarne z art. 107 § 1 pkt 5 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz.U.2023, poz. 217), dalej: u.s.p.

po rozpoznaniu w Izbie Odpowiedzialności Zawodowej
na posiedzeniu w dniu 13 grudnia 2023 r.

wniosku Sądu Dyscyplinarnego przy Sądzie Apelacyjnym w [...] o rozważenie
wyznaczenia sądu dyscyplinarnego do rozpoznania sprawy dyscyplinarnej
na podstawie art. 110 § 3 u.s.p.

postanowił:

wniosku nie uwzględnąć.

UZASADNIENIE

Sąd Dyscyplinarny przy Sądzie Apelacyjnym w [...] pismem z dnia 29 sierpnia 2023 r. wniósł o rozważenie wyznaczenia właściwego sądu dyscyplinarnego do rozpoznania w pierwszej instancji sprawy sędziego Sądu Okręgowego w K. – M. F., któremu zostały przedstawione zarzuty przewinień dyscyplinarnych z art. 107 § 1 pkt 5 u.s.p. Wskazał, że wniosek o rozpoznanie sprawy dyscyplinarnej dotyczący sędziego M. F. został skierowany do Sądu Dyscyplinarnego przy Sądzie Apelacyjnym w [...], podczas gdy stosownie do treści art. 110 § 3 u.s.p. Sąd ten nie jest właściwy do rozpoznania sprawy, zaś Zastępca Rzecznika Dyscyplinarnego sędziów sądów powszechnych, pomimo zwrócenia mu

akt niniejszego postępowania celem dokonania wymaganej przez ustawę czynności procesowej, czynności tej nie zrealizował.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Wniosek nie mógł zostać uwzględniony ze względu na treść art. 110 § 3 u.s.p., przy czym należy podkreślić, że pozbawione podstaw prawnych jest stanowisko Zastępcy Rzecznika Dyscyplinarnego, znajdujące się w piśmie z 18 sierpnia 2023 r. skierowanym do Sądu Dyscyplinarnego, jakoby Sąd ten mógł skorzystać z uregulowania zawartego w art. 35 § 1 k.p.k. w zw. z art. 128 k.p.k.

Należy dostrzec, że kwestia sądu właściwego do rozpoznania sprawy dyscyplinarnej sędziego sądu powszechnego unormowana została w art. 110 u.s.p. Zgodnie z treścią § 3 tego przepisu, jeżeli sprawa dyscyplinarna dotyczy sędziego sądu apelacyjnego albo sędziego sądu okręgowego, do rozpoznania sprawy dyscyplinarnej właściwy jest sąd dyscyplinarny wyznaczony na wniosek rzecznika dyscyplinarnego, przez Sąd Najwyższy – Izbę Odpowiedzialności Zawodowej, spośród sądów dyscyplinarnych właściwych dla obszarów apelacji sąsiadujących z obszarem apelacji, w którym znajduje się sąd, w którym pełni służbę sędzia objęty postępowaniem.

Oczywiste jest więc w świetle powołanego uregulowania, że Sąd Dyscyplinarny przy Sądzie Apelacyjnym w [...] nie jest właściwy do rozpoznania sprawy sędziego Sądu Okręgowego w K. Równie oczywiste jest także to, że wskazany Sąd Dyscyplinarny nie ma podstaw do skorzystania z sugerowanego przez Zastępcę Rzecznika Dyscyplinarnego art. 35 § 1 k.p.k., gdyż jak dotąd właściwość Sądu Dyscyplinarnego do rozpoznania niniejszej sprawy nie została ustalona, a może do tego dojść, w świetle art. 110 § 3 u.s.p. i art. 114 § 7 u.s.p., wyłącznie na skutek postanowienia Sądu Najwyższego, wydanego po rozpoznaniu wniosku rzecznika dyscyplinarnego. Inaczej rzecz ujmując, stosownie do regulacji zawartych w art. 110 § 3 u.s.p. i art. 114 § 7 u.s.p., określenie właściwości miejscowej Sądu Dyscyplinarnego w sytuacji, gdy sprawa dyscyplinarna dotyczy sędziego sądu apelacyjnego albo sędziego sądu okręgowego, może mieć miejsce wyłącznie z inicjatywy rzecznika dyscyplinarnego, a póki inicjatywa ta nie została podjęta nie istnieje sąd dyscyplinarny, któremu zgodnie z treścią art. 35 § 1 k.p.k. w

zw. z art. 128 k.p.k. można by sprawę przekazać. Nie ma zatem znaczenia to, czy rzecznik dyscyplinarny jest czy już nie jest *dominus litis* postępowania dyscyplinarnego, gdyż jego obowiązek ustawowy nie wygasa z chwilą skierowania sprawy do niewłaściwego miejscowo sądu dyscyplinarnego; jedynie realizacja tego obowiązku może doprowadzić do ustalenia właściwego sądu dyscyplinarnego.

Uwzględniając powyższe założenie trzeba zatem wskazać, że stwierdzając swój błąd w rozważanym zakresie, wynikający z zaniechania zastosowania art. 114 § 7 u.s.p., rzecznik dyscyplinarny powinien dokonać wynikającej z tego przepisu czynności procesowej, a dopiero po wskazaniu właściwego Sądu Dyscyplinarnego przez Sąd Najwyższy, Sąd Dyscyplinarny przy Sądzie Apelacyjnym w [...], mógłby zastosować sugerowany przez rzecznika przepis art. 35 § 1 k.p.k. w zw. z art. 128 k.p.k. Skoro niestety dotąd nie doszło do realizacji czynności przewidzianej w art. 114 § 7 u.s.p., przy wyrażnie wyrażonym stanowisku przez rzecznika, że nie będzie ona podjęta, należy zwrócić uwagę Sądowi Dyscyplinarnemu przy Sądzie Apelacyjnym w [...] na możliwość zastosowanie odpowiednich regulacji postępowania karnego, które pozwoliłyby na usunięcie zaistniałych dotąd w sprawie wadliwości.

Jak wynika z treści art. 128 k.p.k. w sprawach nieuregulowanych w u.s.p. w zakresie postępowania dyscyplinarnego stosuje się odpowiednio przepisy części ogólnej Kodeksu karnego oraz przepisy Kodeksu postępowania karnego, z wyłączeniem art. 344a i art. 396a, z uwzględnieniem odrębności wynikających z charakteru postępowania dyscyplinarnego. Skoro nie zostało wykluczone stosowanie art. 337 § 1 k.p.k., należy stwierdzić, że z mocy art. 128 k.p.k. znajduje on zastosowanie w postępowaniu dyscyplinarnym, czego zresztą nie sposób kwestionować, zważywszy na kategorię braków formalnych, o których w przepisie tym mowa i sposobie postępowania z nimi. Wprawdzie w art. 114 § 8 zdanie drugie u.s.p., jako wymogi formalne wniosku zostały określone jedynie: dokładne określenie czynu, który jest przedmiotem postępowania, wykaz dowodów uzasadniających wnioski oraz uzasadnienie, to ze zdania pierwszego wynika, że wniosek o rozpoznanie sprawy dyscyplinarnej może być złożony do sądu dyscyplinarnego wyznaczonego zgodnie z § 7, a więc wskazanego przez Sąd Najwyższy Izbę Odpowiedzialności Zawodowej, na wniosek rzecznika

dyscyplinarnego. Zestawiając wymóg z art. 114 § 7 i 8 u.s.p. z treścią art. 332 § 1 pkt 5 k.p.k. nie ulega wątpliwości, że wskazanie właściwego sądu dyscyplinarnego jest także jednym z wymogów formalnych wniosku o rozpoznanie sprawy dyscyplinarnej, a wniosek taki podlega kontroli przez pryzmat prawidłowości tego wskazania. Nie chodzi przy tym o wskazanie jakiegokolwiek sądu dyscyplinarnego, ale obiektywnie właściwego do rozpoznania konkretnej sprawy dyscyplinarnej. Skoro sąd ten został wyraźnie określony w art. 114 § 7 i 8 u.s.p., formalny wymóg pisma procesowego – wniosku o rozpoznanie sprawy dyscyplinarnej spełnia jedynie wskazanie sądu dyscyplinarnego wynikającego z pozytywnej decyzji Sądu Najwyższego Izby Odpowiedzialności Zawodowej, podjętej na wniosek rzecznika dyscyplinarnego w przewidzianym ustawowo trybie.

W tym stanie rzeczy Prezes Sądu Dyscyplinarnego przy Sądzie Apelacyjnym w [...] powinien na podstawie art. 337 § 1 k.p.k. w zw. z art. 128 u.s.p. zwrócić Zastępcy Rzecznika Dyscyplinarnego wniosek o rozpoznanie sprawy dyscyplinarnej sędziego M. F. celem usunięcia w terminie 7 dni braku formalnego tego wniosku poprzez zawarcie w nim określenia sądu dyscyplinarnego według obowiązujących przepisów, z odpowiednimi konsekwencjami wynikającymi ze wskazanej regulacji. W razie usunięcia braku w wyznaczonym terminie będzie dopiero możliwe zastosowanie przez Sąd Dyscyplinarny przy Sądzie Apelacyjnym w [...] art. 35 § 1 k.p.k. Zważywszy na instrukcyjny charakter terminu z art. 337 § 1 k.p.k. możliwe jest także wskazanie sądu właściwego do rozpoznania sprawy po jego upływie, jednakże gdyby do tego wskazania nie dochodziło w rozsądnym czasie, możliwe jest umorzenie postępowania dyscyplinarnego przez sąd dyscyplinarny z uwagi na brak skargi uprawnionego oskarżyciela (zob. np. uchwałę Sądu Najwyższego z 31 sierpnia 1994 r., I KZP 19/94, uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z 12 września 2018 r., II KK 37/18, B. Szyprowski, *Kontrola warunków formalnych aktu oskarżenia w kodeksie postępowania karnego*, PiP 1999, nr 12, s. 86 - 87).

Taka decyzja procesowa na etapie postępowania sądowego podejmowana jest w obliczu istnienia przeszkody do rozpoznania sprawy, która należy do negatywnych przesłanek procesu (art. 17 § 1 pkt 9 k.p.k.) ale ma charakter usuwalny, a więc jej prawomocne stwierdzenie nie zamyka możliwości ponownego

skierowania przez rzecznika dyscyplinarnego wniosku o rozpoznanie sprawy dyscyplinarnej spełniającego ustawowe wymogi, a także do właściwego sądu dyscyplinarnego. Odnotowania wymaga wszakże fakt, że dopiero skutkiem prawomocnej decyzji o umorzeniu postępowania dyscyplinarnego jest ustanie zawisłości sprawy przed sądem dyscyplinarnym. Należy jednocześnie stwierdzić, że w postępowaniu dyscyplinarnym brak wniosku o rozpoznanie sprawy dyscyplinarnej polegający na braku wskazania sądu właściwego do rozpoznania sprawy po przeprowadzeniu postępowania z art. 114 § 7 u.s.p. jest brakiem tej wagi, że jego istnienie uniemożliwia rozpoznanie sprawy przez sąd właściwy (zob. zob. T. Grzegorzczak, Kodeks postępowania karnego. Komentarz, Warszawa 2014, s.1183). W realiach postępowania dyscyplinarnego sędziów, w sytuacji określonej w art. 110 § 3 u.s.p. brak wskazania sądu właściwego po przeprowadzeniu procedury przewidzianej w art. 114 § 7 u.s.p. oznacza natomiast niemożność rozpoznania sprawy dyscyplinarnej w ogóle. Brak taki musi być więc bezwzględnie usunięty w przewidziany procesowo sposób, który został wyżej opisany.

Z tych względów należało orzec jak w sentencji.

[M. T.]

[ms]